॥ वैशम्पायन उवाच ॥ श्रुत्वा स राजा राजर्षेरिन्द्रद्युम्नस्य तत्तदा । मार्कण्डेयान्महाभागात् स्वर्गस्य प्रतिपादनं ।
युधिष्ठिरो महाराजः पुनः पप्रच्छ तं मुनिं । कीदृशीषु ह्यवस्थासु दत्त्वा दानं महामुने । १२२५०
इन्द्रलोकं भवान् वेद पुरुषस्य ब्रवीहि मे । गार्हस्थ्येऽप्यथवा बाल्ये यौवने स्थाविरेऽपि वा ।
यथा फलं समश्नाति तथा त्वं कथयस्व मे ॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ वृथा जन्मानि चत्वारि वृथा दानानि षोडश ।
वृथा जन्म ह्यपुत्रस्य ये च जन्मबहिष्कृताः । परपाकेषु येऽश्नन्ति आत्मार्थन्तु पचन्तु यः ।
पर्य्यश्नन्ति वृथा यत्र तदसत्यं प्रकीर्त्यते । आरूढपतिते दत्तमन्यायोपहितञ्च यत् ।
व्यर्थन्तु पतिते दानं ब्राह्मणे तस्करे तथा । गुरौ चानृतिके पापे कृतघ्ने ग्रामयाजके । १२२५५
वेदविक्रयिणे दत्तं तथा वृषलपाचके । ब्रह्मबन्धुषु यद्दत्तं यद्दत्तं वृषलीपतौ ।
स्त्रीजनेषु च यद्दत्तं व्यालग्राहे तथैव च । परिचारकेषु यद्दत्तं वृथा दानानि षोडश ।
तमोवृतस्तु यो दद्याद्भयात् क्रोधात् तथैव च । भुङ्क्ते च दानं तत्सर्व्वं गर्भस्थस्तु नरः सदा ।
ददद्दानं द्विजातिभ्यो वृद्धभावेन मानवः । तस्मात् सर्व्वास्ववस्थासु सर्व्वदानानि पार्थिव ।
दातव्यानि द्विजातिभ्यः स्वर्गमार्गजिगीषया ॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ चातुर्व्वर्ण्यस्य सर्व्वस्य वर्त्तमानाः प्रतिग्रहे । १२२६०
केन विप्रा विशेषेण तारयन्ति तरन्ति च ॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ जपैर्म्मन्त्रैश्च होमैश्च स्वाध्यायाध्ययनेन च ।
नावं वेदमयीं कृत्वा तारयन्ति तरन्ति च । ब्राह्मणास्तोषयेद्यस्तु तुष्यन्ते तस्य देवताः ।
वचनाच्चापि विप्राणां स्वर्गलोकमवाप्नुयात् । पितृदैवतपूजाभिर्ब्राह्मणाभ्यर्चनेन च ।
अनन्तपुण्यलोकन्तु गन्ताऽसि त्वं न संशयः । श्लेष्मादिभिर्व्याप्ततनुर्म्रियमाणो विचेतनः ।
ब्राह्मणा एव सम्पूज्याः पुण्यं स्वर्गमभीप्सता । श्राद्धकाले तु यत्नेन भोक्तव्या ह्यजुगुप्सिताः । १२२६५
दुर्व्वर्णः कुनखी कुष्ठी मायावी कुण्डगोलकौ । वर्ज्जनीयाः प्रयत्नेन काण्डपृष्ठाश्च देहिनः ।
जुगुप्सितं हि यच्छ्राद्धं दहत्यग्निरिवेन्धनं । ये ये श्राद्धे नियुज्यन्ते मूकान्धबधिरादयः ।
तेऽपि सर्व्वे नियोक्तव्या मिश्रिता वेदपारगैः । प्रतिग्रहश्च वै देयः शृणु यस्य युधिष्ठिर ।
प्रदातारं तथात्मानं यस्तारयति शक्तिमान् । तस्मिन् देयं द्विजे दानं सर्व्वागमविजानता ।
प्रदातारं तथात्मानं तारयेद्यः स शक्तिमान् । न तथा हविषा होमैर्न पुष्पैर्नानुलेपनैः । १२२७०
अग्नयः पार्थ तुष्यन्ति यथा ह्यतिथिभोजने । तस्मात्त्वं सर्व्वयत्नेन यतस्वातिथिभोजने ।
पादोदकं पादघृतं दीपमन्नं प्रतिश्रयं । प्रयच्छन्ति तु ये राजन् नोपसर्पन्ति ते यमं ।
देवमाल्यापनयनं द्विजोच्छिष्टावमार्ज्जनं । आकल्पपरिचर्य्या च गात्रसंवाहनानि च ।
अत्रैकैकं नृपश्रेष्ठ गोदानाद्व्यतिरिच्यते । कपिलायाः प्रदानात्तु मुच्यते नात्र संशयः ।
तस्मादलङ्कृतां दद्यात् कपिलान्तु द्विजातये । श्रोत्रियाय दरिद्राय गृहस्थायाग्निहोत्रिणे । १२२७५
पुत्रदाराभिभूताय तथा ह्यनुपकारिणे । एवंविधेषु दातव्या न समृद्धेषु भारत ।
को गुणो भरतश्रेष्ठ समृद्धेष्वभिवर्जितं । एकस्यैका प्रदातव्या न बहूनां कदाचन ।
सा गौर्व्विक्रयमापन्ना हन्यात्त्रिपुरुषं कुलं । न तारयति दातारं ब्राह्मणं नैव नैवतु ।